

ROSSZHISZEMŰSÉG MEGÍTÉLÉSE A MAGYAR ÉS AZ EURÓPAI UNIÓS VÉDJEGYJOGBAN

SZAMOSI Katalin*

Tattay Levente professzor az egyike azon kollégáknak, aki a szellemi alkotások jogát a teljes komplexitásában vizsgálta és tárta fel a jogterületnek az újabb és újabb dimenzióit. Tattay Leventét tagadhatatlanul a forradalmi gondolkodásmód és a folytonos kihíváskeresés jellemezte. A szellemi alkotások jogának területét ugyanis képes volt magas fokú igényességgel történeti, jogtörténeti szemszögből vizsgálni, párhuzamosan reflektálva a jogterület aktuális problémaköreire, kérdéseire.

Jómagam Leventét még abban az időben ismertem meg, amikor a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának jogelődjénél, az Országos Találmányi Hivatalnál dolgozott. Az ez idő tájt folytatott mélyenszántó beszélgetések, eszmecserék lassan barátsággá formálódtak. Egyik ilyen pillanat mind a mai napig határozottan él emlékezetemben, amikor Leventével hosszú órákon át folytattunk diskurzust a rosszhiszeműség, mint lajstromozást kizáró ok védjegyjogi helyzetével, megítélésével kapcsolatban. Jelen előadásom témájául éppen ezért választottam a rosszhiszeműség védjegyjogi megítélésének a bemutatását, tisztelegve Tattay Levente páratlan személyisége és szakmai életútja előtt.

A rosszhiszemű védjegybejelentések száma globális szinten az elmúlt években drámaian megnövekedett és folyamatosan növekszik, amely jelenség veszélyezteti azon piaci szereplőket, akik egyébiránt védjegytalommal rendelkeznek és készek arra, hogy időt és pénzt fordítsanak védjegyeik jó hírnévre, elismertségére. A világ legnagyobb védjegyjogi egyesülete, az International Trademark Association (INTA) az idén publikálta a rosszhiszeműség kérdéskörével kapcsolatos felmérését, amely 90 ország tapasztalt és elismert védjegyjogászainak válaszát tartalmazza. A felmérés rámutatott arra, hogy számos ország nem rendelkezik megfelelő jogi védelemmel, mechanizmussal

* Dr. Szamosi Katalin, ügyvéd, irodavezető partner, SBGK.

a rosszhiszemű védjegybejelentésekkel, védjegyekkel szembeni hatékony fellépésre. Mindamellet a kérdőívre adott válaszok változatossága mutatja, hogy a rosszhiszeműség kezelésére nincs egységesen kialakult módszer sem. Figyelemreméltó, hogy a válaszadó országoknak kevesebb mint a harmada írja elő kifejezetten, hogy a védjegybejelentéseket jóhiszeműen kell benyújtani, míg az országok többségében a rosszhiszeműség nem szerepel a védjegyoltalmat kizáró okok listájában.

Érdekesség, hogy az INTA több mint 10 évvel ezelőtt, 2009-ben elfogadott állásfoglalása keretében foglalkozott a rosszhiszeműség kérdésével, amelyben többek között megerősítette, hogy kiemelt fontosságú, hogy a jogalkotók az egyes országokban olyan jogi környezetet teremtsenek, amelyben a védjegyjogosultak által hatékony fellépés kezdeményezhető a rosszhiszemű védjegybejelentésekkel szemben, így többek között a rosszhiszeműség a részes országok által a felszólalási eljárás és a védjegy törlése iránti kérelem alapjaként kerüljön elismerésre.

Az INTA legfrissebb felméréséből kitűnik, hogy amíg az országok egy részében a védjegy hivatalok hatáskörébe tartozik a rosszhiszeműség észlelése, és annak alapján a védjegybejelentés elutasítása, addig más országok csak harmadik személy észrevétele vagy felszólalása esetén vizsgálják a rosszhiszeműséget. A végeredmény azonban szinte minden esetben ugyanaz. Rosszhiszemű védjegybejelentés esetén a védjegy hivatalok a bejelentés elutasítása mellett döntenek, míg rosszhiszemű módon bejelentett, már lajstromozott védjegy esetén pedig törlik azt a védjegy lajstromból.

A rosszhiszeműség kérdéskörének vizsgálatakor feltűnik, hogy sem hazai, sem európai uniós szinten nincs a fogalom meghatározva. Sem az európai uniós védjegyekről szóló, 2017. június 14-i 2017/1001/EU rendelet ('Európai Unió Védjegyrendelet'), sem a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közeliítéséről szóló, 2015. december 16-ai 2015/2436 európai parlamenti és tanácsi irányelv nem állít fel egy olyan kötelező tesztet, amely alapján a rosszhiszeműséget állító ellenérdekű fél bizonyítani tudja a rosszhiszeműség fennállását. Jogszabályi definíció és feltételrendszer hiányában a rosszhiszeműség megítéléséhez a bírói gyakorlat nyújt segítséget.

A magyar védjegy jogban a jogalkalmazó a Ptk.-ban foglalt jóhiszeműség és tisztesség követelményének a szemszögéből közelíti meg a kérdéskört, és mutat rá arra, hogy azon személy, aki a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a fentebb említett alapelvet sérti meg, rosszhiszeműen jár el.

Az Európai Unió Bírósága a C-529/07. számú Lindt-ügyben született ítéletében mutatott rá arra, hogy a nemzeti bíróságoknak az esetre jellemző vala-

mennyi releváns tényezőt figyelembe kell venniük, így vizsgálni kell a bejelentő szubjektív szándékát, azaz azt, hogy tudja vagy tudnia kell arról, hogy a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést azonos vagy megtévesztésig hasonló termék vonatkozásában harmadik fél használja-e, továbbá a tényállás objektív tényezőit, így azt, hogy a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést azonos vagy megtévesztésig hasonló termék vonatkozásában harmadik fél használja-e, valamint a harmadik fél megjelölése által élvezett jogi védelem szintjét és a lajstromoztatni kért megjelölést.

Figyelemreméltó, hogy az utóbbi időben az Európai Unió Bírósága elé számos, a rosszhiszeműség kérdését érintő jogvitát terjesztettek elő. Mind közül az egyik legfrissebb a Hasbro Inc. ügyében született ügy,¹ amelyben a fő kérdés arra irányult, hogy rosszhiszeműen jár-e el a védjegyjogosult, ha a már korábban védjegyoltalom alatt álló megjelölésével azonos megjelölésre a korábbi védjeggyel megjelölt azonos osztályokra nézve igényel oltalmat. Az Európai Unió Törvényszéke rámutatott arra, hogy a Hasbro Inc. rosszhiszeműen járt el, amikor a „MONOPOLY” megjelölésre azért nyújtott be újból védjegybejelentés iránti kérelmet, hogy elkerülje a védjegy lajstromozását követő 5 év elteltétől számított, a jogosultat terhelő védjegyhasználati kötelezettséget. Ugyanis a lajstromozást követő 5 évig a védjegy védelmet élvez a harmadik felek által a használat hiányára alapított fellépéssel szemben, mivel jogosult ez idő alatt nem köteles bizonyítani azt, hogy a védjegyet ténylegesen használta-e. Az ismételt bejelentés gyakorlata azonban bizonyos körülmények között megengedett. Így a Pelikan ügyben² az Európai Unió Törvényszéke újbóli bejelentésre nézve jogos indoknak tekintette a rebranding körülményét, vagyis azt, hogy az oltalom alatt álló megjelölés az idők során, igazodva a kor igényeihez bizonyos mértékben megújult, modernizálódott. A Törvényszék továbbá rámutatott arra is, hogy a vizsgált megjelölés ráadásul két korábbi európai uniós védjegyre vonatkozott, így az újbóli bejelentést ez esetben az is indokolta, hogy a jövőben a jogosultnak ne két különálló védjegyet kelljen megújítania.

Fontos azonban rámutatni, hogy az újbóli bejelentés önmagában nem elegendő ahhoz, hogy megállapítást nyerjen az, hogy a bejelentő a védjegybejelentés benyújtásakor rosszhiszeműen járt el. A bejelentő jóhiszemű joggyakorlását ugyanis mindaddig vélelmezni kell, amíg bizonyítást nem nyer az, hogy a

¹ 2021. április 21-ei Hasbro, Inc. kontra EUIPO és Kreativni Događaji d.o.o. ítélet, T-663/19., ECLI:EU:T:2021:211.

² 2012. december 13-ai pelicantravel.com s.r.o. kontra OHIM és Pelikan Vertriebsgesellschaft GmbH & Co. KG ítélet, T-136/11, ECLI:EU:T:2012:689.

bejelentő olyan magatartást tanúsított, amely eltér mindazon elvektől, amelyek az iparban vagy kereskedelemben az etikus magatartást és a tisztességes gyakorlatot jellemzik. Visszaulva az említett Hasbro Inc. ügyére, az Európai Unió Törvényszéke megvizsgálva a Hasbro Inc.-nek az eljárás során adott állításait megállapította, hogy a bejelentőt az újbóli bejelentéssel a rosszhiszeműség vezérelte, mivel az eljárás során a bejelentő egyik tanúja el is ismerte, hogy az ismételt bejelentés oka az adminisztratív terhek csökkentése volt, mivel a bejelentő által kezdeményezett felszólalási eljárásokban a Hasbro Inc.-nek nem kellett bizonyítania az újonnan bejelentett védjegyének tényleges használatát.

Az Európai Unió Bírósága az újbóli bejelentések kérdéskörét megelőzően azt vizsgálta, hogy vajon a rosszhiszeműen bejelentett megjelölésnek olyan árukra és szolgáltatásokra kell-e irányulnia, amelyek a korábbi védjeggyel oltalmazott árukkal és szolgáltatásokkal azonosak vagy hasonlóak. A Stylo & Koton ügyben³ megállapítást nyert az, hogy a rosszhiszeműség, mint kizáró ok nem követeli meg a megjelölések közötti összetéveszthetőséget. Az ítélet visszaul a Lindt & Sprüngli ítéletre, és rámutat arra, hogy függetlenül attól, hogy harmadik személy a vitatott védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést nem használ azonos vagy hasonló áruk, illetve szolgáltatások vonatkozásában, ami összetéveszthetőséghez vezetne, úgy még más ténybeli körülmények megalapozhatják a bejelentő rosszhiszeműségét.

Szükséges továbbá megemlíteni a Sky v. Skykick⁴ ügyet is, amelyben az Európai Unió Bírósága azt a kérdést vizsgálta, hogy vajon a védjegy használatára irányuló szándék hiánya megalapozhatja-e a rosszhiszeműséget. Sky bejelentéseivel ugyanis olyan stratégiát követett, amellyel a széleskörű oltalomszerzésre törekedett, függetlenül attól, hogy azt egyébként kereskedelmi szempontok indokolták volna. Az ítéletben ugyanakkor a Bíróság elismerte, hogy nem vélelmezhető a bejelentő rosszhiszeműsége azon egyszerű megállapítás alapján, hogy a bejelentő a bejelentéssel megjelölt áruk és szolgáltatások vonatkozásában bejelentés benyújtásakor nem folytat gazdasági tevékenységet. A rosszhiszeműség kizárólag akkor állapítható meg, ha objektív tényezők ismertek annak alátámasztására, hogy a bejelentő a védjegy lajstromozása iránti kérelmet azzal a szándékkal nyújtotta be, hogy az üzleti tisztesség követelményeivel össze nem egyeztethető módon megsértse harmadik személyek érdekeit, vagy a védjegy funkcióitól eltérő cél érdekében szerezzen kizárólagos jogot.

³ 2019. szeptember 12-ei, Koton kontra EUIPO és Joaquín Nadal Esteban ítélet, C-104/18. P, ECLI:EU:C:2019:724.

⁴ 2020. január 29-ei Sky kontra Skykick ítélet, C-371/18, ECLI:EU:C:2020:45.

Érdemes továbbá kiragadni az Európai Unió Törvényszékének az ANN TAYLOR ügyben⁵ született döntését. A bíróság kifejtette, hogy a vitatott védjegy („AT ANN TAYLOR”) bejelentésének időpontjában a bejelentő szándéka arra irányult, hogy képzettársítás útján kapcsolatot teremtsen az „ANN TAYLOR” jóhírű, közismert védjegy és saját védjegye között. A Törvényszék rámutatott arra, hogy a bejelentő rosszhiszeműségét különösen alátámasztotta az ügy azon körülménye, hogy a bejelentő kereskedelmi stratégiája részeként megakadályozta az „ANN TAYLOR” védjegy jogosultját abban, hogy védjegyének portfólióját az Európai Unióban forgalomba hozott órákra is kiterjessze. Az említett ügy tehát eklatáns példa arra, amikor a bejelentő tisztességtelen szándéka a bejelentéssel pusztán arra irányul, hogy az elsőbbség igénylésével megakadályozza mások rendeltetésszerű módon történő védjegybejelentését vagy védjegyhasználatát egy adott területen.

Az Európai Unió Bíróságának a fentiekben bemutatott jogesetei alapján megállapítható, hogy a rosszhiszeműség esetében a jogalkalmazónak minden egyes körülményt alaposan meg kell vizsgálni, hogy megállapítást nyerhessen az, hogy a bejelentés vagy a védjegy rosszhiszeműen került benyújtásra.

A fentiek vezetnek át a bizonyítás komplex kérdéskörére azaz, hogy kinek és mit kell bizonyítani a rosszhiszeműség kérdése körében. Mind az európai uniós, mind a hazai védjegy jog határozott a tekintetben, hogy bizonyítani annak a félnek kell, aki a rosszhiszeműséget állítja. A védjegy bejelentőjét a jóhiszeműség vélelme pedig mindaddig megilleti, amíg nem nyer a bizonyítékok alapján megállapítást az, hogy a bejelentő a lajstromozási kérelem benyújtásakor rosszhiszeműen járt el. Bejelentőnek tehát a rosszhiszeműség vizsgálatakor azt szükséges alátámasztania, hogy a bejelentést az üzleti tisztesség követelményeivel összhangban nyújtotta be, és a bejelentés illeszkedik az üzleti logikájába.

A magyar joggyakorlat is rendkívül gazdag a rosszhiszeműséggel kapcsolatos döntések vonatkozásában. Egy korai ügyben,⁶ amely a „Gresham” szóvédjegy vonatkozásában született a bíróság kimondta, hogyha a védjegybejelentő jogi személy, aki nyilvánvaló jogalanyiséga ellenére saját tudatállapottal nem rendelkezhet, önmagában nem lehet rosszhiszemű. A rosszhiszeműség megállapításához az szükséges, hogy a döntésre jogosult személyek milyen megfontolásból, gazdasági érdekből jelentették be a megjelölést.

⁵ 2019. május 23-ai Holzer y Cia, SA de CV kontra EUIPO és Annco, Inc. ítélet, T-3/18 és T-4/18, ECLI:EU:T:2019:357.

⁶ Ld. LB Pfv. IV. 22.255/2006. sz. döntés.

Rosszhiszemű a védjegy akkor is, ha a bejelentő valódi szándéka a védjegyoltalommal való visszaélés lehetőségének megteremtését célozza,⁷ és az is, ha az észszerű üzleti viselkedési normához viszonyítva megállapítható, hogy a bejelentő megfelelő körütekintő magatartást nem tanúsított, és a bejelentést megelőzően történt használatot ismernie kellett volna.⁸

Az utóbbi időben jelentősen megnövekedett a rosszhiszemű védjegybejelentések száma különösen olyan bejelentők részéről, akiknek egyedüli célja az erős gazdasági helyzetben lévő vállalatok jóhírű, közismert védjegyeinek a tisztességtelen, csalárd módon történő kihasználása. A rosszhiszeműség megítélése azonban részletes vizsgálatot, a tényállás mélyreható feltárását és bizonyítását, a védjegyjog alapos ismeretét követeli meg. A fentebb említett európai uniós és hazai jogesetek azonban iránymutatásul szolgálnak a jövőre nézve abban, hogy a rosszhiszemű bejelentők védjegybejelentéseivel szemben a fellépés sikeres lehet.

⁷ Ld. Pfv. 20.602/2019/9. sz. döntés.

⁸ Ld. 26.201/2018/4. sz. döntés.